

DUURZAAM

‘Energierapport 2008: een besluiteloos verhaal’

Duurzaamheidsgoeroe
Wouter van Dieren

Is financiële crisis start **duurzame economie?**

Wouter van Dieren laakt energiebeleid kabinet

‘Energierapport 2008: een besluiteloos verhaal’

door **Karl Bijsterveld**

Volgens duurzaamheidsgoeroe Wouter van Dieren is het Energierapport 2008, waarin het kabinet zijn energievisie voor de komende jaren uiteenzet, een besluiteloos verhaal.

“De overheid laat de invulling van onze toekomstige energievoorziening te veel over aan marktpartijen. Dat is vragen om problemen.” Dertig procent CO₂-reductie in 2020 acht Van Dieren met dit beleid dan ook volstrekt onhaalbaar.

Volgens het kabinet moet de energievoorziening schoner, sneller en slimmer. Daarom investeert het tot 2011 zeven miljard euro in de energievoorziening. In 2020 moet de CO₂-uitstoot ten opzichte van 1990 met dertig procent zijn teruggedrongen. Van Dieren: "Marktpartijen moeten mede investeren en zij mogen bepalen hoe de uiteindelijke energievoorziening eruit komt te zien. Dat is vragen om problemen. Een goed energiebeleid vergt een langetermijnvisie, terwijl marktpartijen doorgaans hooguit een paar jaar vooruitdenken. Onze overheid verkeert nog steeds in de veronderstelling dat de markt zijn autonome werk wel zal doen. Energie is echter geen terrein waar je de markt alleen kunt laten. De privatisering van de energiesector is een grove fout geweest. Buurlanden waren zo slim om dat weer terug te draaien."

Pappen en nathouden

Het kabinet sluit op voorhand geen enkele energieoptie uit, blijkt uit het Energierapport 2008, en de ontwikkeling van CO₂-afvang en -opslag wordt daarom sterk gestimuleerd. Ook wordt een aantal scenario's voor kernenergie uitgewerkt. Het kabinet neemt een reeks no-regretmaatregelen om toekomstige besluitvorming hierover 'niet te bemoeilijken'. Van Dieren: "Met het Energierapport gaat het kabinet dus door met de huidige lijn, oftewel het pappen en nathouden van alle fossiele energiebelangengroepen die ons land rijk is en halve maatregelen als vrijblijvende afspraken met het bedrijfsleven. Een doodlopende weg. Kolencentrales, windenergie, biomassa en een slim energienet: de overheid lijkt alles tegelijk te willen. Zelfs kernenergie blijft in de lucht hangen, terwijl voor die optie helemaal geen draagvlak is."

Schakelbare systemen

Volgens Van Dieren moet de overheid streven naar meer schakelbare systemen en flexibel beschikbare energie. "Er zijn vijf kolencentrales gepland. Die kun je niet zomaar even aan- en uitzetten. Dat kost veel tijd en daarmee dwing je jezelf tot een continue energieafname." Dat geldt zeker ook voor kerncentrales. Van Dieren: "Alleen al het uitzetten van een kerncentrale duurt drie weken! De hoeveelheid beton die je nodig hebt om een kerncentrale te bouwen betekent een zware CO₂-belasting. Het duurt zes tot acht jaar vóór je met een kerncentrale de CO₂-investeringen

'FES-gelden zijn natuurlijk zeer geschikt voor de inzet op duurzaamheid. Je vervangt het oprakende gaskapitaal door nieuwe langetermijnvoorraden'

hebt terugverdiend en ze CO₂-neutraal is." Van Dieren vindt dat onze overheid zich laat overbluffen door het bedrijfsleven. "RWE bouwt in de Eemsmond een poederkoolcentrale en tegelijkertijd in Keulen een veel schonere multifuelcentrale. RWE heeft dus de techniek in huis maar gaat in ons land toch voor de meest vervuilende optie. RWE wil met Carbon Capture and Storage (CCS) de poederkoolcentrale

Over Wouter van Dieren 'Een drammer maar bovenal een aardige ketter'

Zo omschreef Jeroen van der Veer (CEO Shell International) Wouter van Dieren in zijn *Gedicht voor Wouter*. Het gedicht is te lezen in *Het eiland en de wereld*, een in 2006 verschenen liber amicorum voor Van Dieren, die toen veertig jaar 'duurzaam ondernemend' was. Van Dierens carrière vindt zijn oorsprong op Terschelling, het eiland dat hij thuis noemt.

Daar, 'tijdens de lange zomervakanties van zijn jeugd', begon een reis die Van Dieren als natuurbeschermer, milieudeskundige, schrijver, adviseur en ondernemer langs een groot aantal mensen, steden en gebeurtenissen zou leiden. "Op het eiland leerde ik niet alleen van de natuur te houden, maar ook om erin te leven." Van Dieren stond aan de wieg van de Nederlandse en internationale milieubeweging. Hij was medeoprichter van verschillende milieu-instituten en -organisaties, zoals de Bezinningsgroep Energiebeleid, het Centrum voor Energiebesparing en de Stichting Toegepaste Ecologie. Samen met zijn collega's vestigde hij in een vroeg stadium de aandacht op de neergang van het milieu. In 1985 richtte hij IMSA op, dat begon als een kleine groep mensen die zich voornamelijk bezighield met systeemanalyses en milieuvraagstukken. Naast het directeurschap van IMSA bekleedt Van Dieren zo'n veertig verschillende functies in binnen- en buitenland. Hij is lid van de World Academy for Art and Science en van de Club van Rome. Hij schreef vele boeken, waaronder het rapport aan de Club van Rome *De natuur telt ook mee* (1995), dat gaat over de noodzaak om het Bruto Nationaal Product aan te passen aan milieuverliezen. In 2006 werd Van Dieren door Pieter van Geel, destijds staatssecretaris van VROM, koninklijk onderscheiden. Ook kreeg hij in dat jaar, op de Nationale Milieudag, de zelden uitgereikte Gouden Rachel Carson penning uitgereikt, een oevreprijs van de Vereniging van Milieuprofessionals.

CO₂-neutraal maken. Dat zou een oplossing kunnen zijn, maar het is beter als RWE zijn Keulse plan ook hier uitvoert."

Van Dieren pleit voor het gebruik van meer gascentrales omdat je die sneller op kunt starten en daardoor minder belastend zijn voor het milieu. Daarnaast pleit Van Dieren voor een frequentere toepassing van warmtepompen, waterstof, warmtekrachtkoppeling en zonnecellen.

Van Dieren: "En voor het opvangen van de piekvraag zijn windmolens heel geschikt, vooral als we nieuwe vormen van opslag krijgen."

FES-gelden

Uit het Energierapport 2008 blijkt dat de FES-wet wordt aangepast, zodat de middelen uit het Fonds Economische Structuurversterking ook kunnen worden benut voor de verduurzaming van de energiehuis-

houding. Van Dieren is daarover positief. "FES-gelden zijn natuurlijk zeer geschikt voor de inzet op duurzaamheid. Je vervangt het oprakende gaskapitaal door nieuwe langetermijnvoorraden, met behulp van het gasinkomen, de FES-gelden." Onduidelijk is overigens wanneer het kabinet FES-gelden beschikbaar wil stellen voor duurzame energiebronnen. Het Energierapport meldt daar niets over. ➤

Reactie Halbe Zijlstra, Tweede Kamerlid VVD 'Energierapport hinkt op twee gedachten'

"In het Energierapport 2008 wordt de huidige energiesituatie in Nederland goed beschreven, maar Wouter van Dieren heeft helemaal gelijk dat er geen keuzes worden gemaakt. Het kabinet geeft niet aan waar de prioriteiten liggen, laat staan hoe het die prioriteiten wil faciliteren. Voor de VVD-fractie ligt die prioriteit bij betrouwbaarheid, want het slechtste dat ons kan overkomen is een niet-functionele energievoorziening. Daarnaast moet de energievoorziening betaalbaar en schoon zijn.

In het Energierapport staat dat een te sterke focus op schone energie de betrouwbaarheid in gevaar kan brengen. Volgens onze fractie correct, maar wat doet men ermee? Het rapport hinkt op twee gedachten. Het is geschreven voor 2050 terwijl veel van de besproken maatregelen betrekking hebben op de klimaatdoelstellingen voor 2020. We steken veel geld in windenergie maar is dat een echt alternatief voor fossiel? Het is geen echte vervanging in de zin van dat je daar een betrouwbare energievoorziening op kunt bouwen. Als het niet waait heb je immers geen energie. Bovendien vraagt het om miljarden aan investeringen die daardoor niet worden besteed aan duurzame energiebronnen die wél een echte vervanging zijn. Waarom steken we niet meer geld in de doorontwikkeling van zonne-energie, osmose-energie, geothermische energie en kernfusie? Waarom steken we niet meer geld in technologische doorbraken die wij echt nodig hebben om het probleem te kunnen oplossen? Het geld moet naar innovatie toe en echte innovatie komt uit het bedrijfsleven. In tegenstelling tot wat Van Dieren beweert, moeten we voor een duurzame energievoorziening onze hoop vestigen op het bedrijfsleven en niet op de overheid. Daar waar het kabinet nu het bedrijfsleven lastig valt moet het ruimte scheppen. Ingewikkelde en langdurige vergunningprocedures dienen te verdwijnen. Ook de CO₂-belasting die Europa voorstelt moet echt anders. We moeten naar een normeringssysteem waarbij je CO₂-rechten moet kopen als je slechter presteert dan de norm. Doe je het beter dan krijg je rechten. Hiermee stimuleer je de innovatie door bedrijven en voorkom je dat miljarden aan innovatiekapitaal via de CO₂-belasting uit de bedrijven wordt weggetrokken."

Geen politiek leiderschap

Van Dieren mist politiek leiderschap ten aanzien van energiebeleid. De samenleving weet daardoor niet waar ze aan toe is, en bedrijven weten niet dat duurzaam de norm is voor de toekomst en dat investeringen daar in moeten passen. Van Dieren: "Neem het voorbeeld van de LED-lampen. Nog altijd zijn ze voor de consument veel prijziger dan de gewone spaarlamp of gloeilamp. Ze kunnen het energieverbruik echter drastisch terugdringen. Als we onze openbare verlichting voorzien van LED-lampen kunnen we in Nederland vier kolencentrales sluiten. Voor de Verenigde Staten is dat zelfs zeventig kolencentrales! Het is zo eenvoudig maar de politiek mist hiervoor de doorzettingsmacht."

Hoog tijd dat het kabinet kiest voor duurzame energie. Door alle opties open te houden zal de transitie naar een CO₂-arme economie mislukken en wordt ons land nooit koploper in duurzame energie!

Geheel verloren zijn we niet, zegt Van Dieren. "Enkele gerenommeerde bedrijven uit het vastgoed en de energie- en transportsector bundelen hun krachten en overwegen een soort groen VNO op te richten." Om welke bedrijven het gaat, kan Van Dieren nog niet zeggen. "Maar ze zullen de politiek qua energiebeleid nauwlettend en kritisch gaan volgen." Van Dieren besluit: "Het wordt hoog tijd dat het kabinet voluit kiest voor een duurzame energievoorziening. Door alle opties open te houden zal de noodzakelijke transitie naar een CO₂-arme economie mislukken en wordt ons land nooit koploper in duurzame energie!" ■

Over het Energierapport 2008

In het vierjaarlijkse Energierapport zet het kabinet zijn energievisie uit, wat het gaat ondernemen om die visie te verwezenlijken en wat hierbij van andere partijen wordt verwacht. In het Energierapport 2008 stelt het kabinet dat de energievoorziening schoner, sneller en slimmer moet. In 2020 moet de CO₂-uitstoot ten opzichte van 1990 dertig procent lager zijn. Het kabinet investeert tot 2011 zeven miljard euro in de energievoorziening. Het internationale energiebeleid wordt geïntensiveerd. Wet- en regelgeving wordt aangepast om de werking van de energiemarkten en het investeringsklimaat te verbeteren. Samen met marktpartijen wil het kabinet de 'gasrotonde' uitbouwen, een belangrijk logistiek knooppunt in Noordwest-Europa, voor opvang en transport van gasstromen uit verschillende aanvoerrichtingen. Ook wil het kabinet samen met marktpartijen de Noordzee ontwikkelen als duurzame energiebron en ervoor zorgen dat er een slimme en flexibele energie-infrastruc-

tuur komt. Verder zet het in op windenergie en biomassa en bereidt het een grootschalige uitrol van zon-PV (oftewel PhotoVoltaic is een techniek die zonlicht direct omzet in elektriciteit met een lage (gelijk)spanning) in de gebouwde omgeving voor. Duurzame warmte krijgt eveneens een stimulans.

Om de flexibiliteit van vooral de elektriciteitsvoorziening te vergroten gaan elektriciteitsmarkten integreren en krijgt iedere afnemer een slimme meter. Ook worden de mogelijkheden voor grootschalige en kleinschalige elektriciteitsopslag onderzocht, inclusief het idee voor een multifunctioneel energie-eiland in de Noordzee. Het kabinet sluit geen enkele energieoptie uit. Ontwikkeling van CO₂-afvang en -opslag wordt daarom fors gestimuleerd. Er komt géén besluit over de bouw van kerncentrales. Wél neemt het een reeks van no-regretmaatregelen om toekomstige besluitvorming hierover niet te bemoeilijken.